

Co oznacza artykuł 4 NATO?

Artykuł 4 NATO oznacza konsultacje: każdy sojusznik może zwołać wszystkich, gdy uzna, że zagrożone jest jego terytorium, niezależność lub bezpieczeństwo.

To pierwszy krok między pokojem a wspólną obroną. Nie zobowiązuje nikogo do walki, ale sprawia, że problem jednego państwa staje się sprawą całego Sojuszu.

Co dokładnie mówi traktat

Polski tekst Traktatu Północnoatlantyckiego brzmi: „Strony będą się wspólnie konsultowały, ilekroć, zdaniem którejkolwiek z nich, zagrożone będą integralność terytorialna, niezależność polityczna lub bezpieczeństwo którejkolwiek ze Stron”.

Kluczowe są słowa „zdaniem którejkolwiek z nich”. Nie trzeba zgody pozostałych, żeby rozmowa się odbyła: wystarczy, że jedno państwo uzna się za zagrożone. Konsultacje odbywają się w Radzie Północnoatlantyckiej, gdzie zasiadają przedstawiciele wszystkich członków. Jeśli z rozmowy ma wyniknąć wspólne działanie, decyzja zapada w drodze konsensusu, tak jak każda decyzja NATO.

Artykuł 4 a artykuł 5

Artykuł 4 dotyczy zagrożenia, artykuł 5 – ataku. Według artykułu 5 zbrojna napaść na jednego członka jest uważana za napaść na wszystkich, a każdy udziela pomocy, łącznie z użyciem siły zbrojnej, jeśli uzna to za konieczne. Artykuł 5 uruchomiono tylko raz, po zamachach na Stany Zjednoczone z 11 września 2001 roku. Jak działa i czego nie gwarantuje, opisujemy w tekście [Artykuł 5 NATO bez mitów](#).

W praktyce artykuł 4 jest sygnałem: sprawa jest poważna, a państwo chce, żeby sojusznicy zajęli się nią razem.

Kiedy go używano

Od 1949 roku artykuł 4 uruchomiono dziewięć razy:

- Turcja – pięć razy, w latach 2003, 2012 (dwukrotnie), 2015 i 2020;
- Polska – 3 marca 2014 roku, po rosyjskiej agresji na Ukrainę;
- osiem państw wschodniej flanki – 24 lutego 2022 roku, w dniu pełnoskalowej inwazji na Ukrainę: Bułgaria, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia i Słowacja;
- Polska – 10 września 2025 roku, po wtargnięciu rosyjskich dronów;
- Estonia – 23 września 2025 roku, po tym jak trzy uzbrojone rosyjskie myśliwce MiG-31 przez ponad dziesięć minut naruszały jej przestrzeń powietrzną.

Polska wnioskuje o trzy z dziewięciu konsultacji.

Wrzesień 2025: jak to wyglądało

W nocy z 9 na 10 września 2025 roku rosyjskie drony 19 razy naruszyły polską przestrzeń powietrzną, a trzy zostały zestrzelone. Jeszcze tego samego dnia rząd złożył formalny wniosek o konsultacje i Rada Północnoatlantycka zebrała się w sprawie Polski. Dwa dni później NATO ogłosiło operację Wschodnia Straż, która wzmocniła obronę powietrzną na wschodniej flance. 23 września z artykułu 4 skorzystała Estonia.

Po co jest artykuł 4

Artykuł 4 nie zestrzeli drona i nie zatrzyma czołgu. Jego siła polega na czym innym: pokazuje, że Polska nie zostaje z zagrożeniem sama. We wrześniu 2025 roku 68% Polaków ufało, że NATO by Polski broniło. To zaufanie buduje się właśnie w takich chwilach, gdy sojusznicy reagują szybko i razem.

[Wszystkie pytania →](#)

CZĘSTE PYTANIA

Co mówi artykuł 4 NATO?

W polskim tłumaczeniu traktatu: „Strony będą się wspólnie konsultowały, ilekroć, zdaniem którejkolwiek z nich, zagrożone będą integralność terytorialna, niezależność polityczna lub bezpieczeństwo którejkolwiek ze Stron”. To prawo do zwołania sojuszników, a nie obietnica pomocy wojskowej.

Czym różni się artykuł 4 od artykułu 5?

Artykuł 4 to rozmowa: sojusznicy oceniają zagrożenie i decydują, co dalej. Artykuł 5 to zobowiązanie: zbrojna napaść na jednego członka jest uważana za napaść na wszystkich, a każdy udziela pomocy. Artykuł 5 uruchomiono tylko raz, po zamachach z 11 września 2001 roku.

Ile razy Polska uruchomiła artykuł 4?

Trzy razy: 3 marca 2014 roku po rosyjskiej agresji na Ukrainę, 24 lutego 2022 roku razem z siedmioma innymi państwami wschodniej flanki oraz 10 września 2025 roku po wtargnięciu rosyjskich dronów. Częściej robiła to tylko Turcja.

Co dało uruchomienie artykułu 4 w 2025 roku?

Rada Północnoatlantycka zebrała się tego samego dnia, a dwa dni później NATO ogłosiło operację Wschodnia Straż, wzmacniającą obronę powietrzną wschodniej flanki. Sojusznicy wspólnie potępił naruszenie polskiej przestrzeni powietrznej.

Kto jeszcze uruchamiał artykuł 4?

Turcja pięć razy: w 2003, dwa razy w 2012, w 2015 i w 2020 roku. W 2022 roku osiem państw wschodniej flanki, a we wrześniu 2025 roku Estonia, po tym jak rosyjskie myśliwce naruszyły jej przestrzeń powietrzną.

ŹRÓDŁA

- Dziennik Ustaw: Traktat Północnoatlantycki, Dz.U. 2000 nr 87 poz. 970 (2000) – polski tekst artykułu 4 i artykułu 5; traktat obowiązuje Polskę od 12 marca 1999 roku
- NATO: Article 4 (2025) – dziewięć uruchomień: Turcja 10 lutego 2003, 22 czerwca 2012, 3 października 2012, 26 lipca 2015, 28 lutego 2020; Polska 3 marca 2014; Bułgaria, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia i Słowacja 24 lutego 2022; Polska 10 września 2025; Estonia 23 września 2025; wszystkie decyzje NATO zapadają w drodze konsensusu
- NATO: Consensus decision-making at NATO (2023) – wszystkie decyzje NATO zapadają jednomyślnie, po konsultacjach
- KPRM: Naruszenie polskiej przestrzeni powietrznej. Jest wniosek o uruchomienie art. 4 (2025) – 10 września 2025 roku: 19 naruszeń, trzy drony zestrzelone, formalny wniosek o konsultacje
- NATO: NATO launches Eastern Sentry (2025) – 12 września 2025 roku
- NATO: oświadczenie Rady Północnoatlantyckiej po naruszeniach przestrzeni powietrznej (2025) – konsultacje 10 września 2025 roku w sprawie Polski; 19 września 2025 roku trzy uzbrojone MiG-31 naruszały przestrzeń Estonii przez ponad dziesięć minut
- NATO: Collective defence and Article 5 (2026) – artykuł 5 uruchomiony raz, po atakach z 11 września 2001 roku
- CBOS: Bezpieczeństwo Polski i pewność reakcji NATO, komunikat 89/2025 (2025) – wrzesień 2025 roku, n=969: 68% ufa, że NATO by Polski broniło